

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum Deus possit facere infinita esse actu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

si; quam eius humanitatem. In utraque tamen cō-
templanda delectationem inveniunt, unde dicitur Io.
10. Ingredientur, & beati, ad contemplandam divi-
nitatem Christi: & egredientur ad contemplandam
eius humanitatem, & utrobique pascua inveniunt,
id est delectationem, ut exponitur in libro, de spiri-
tu & anima.

Duas ergo primas rationes concedimus.

Ad illud quod contra obiicitur dicendum, quod rō
illa procedit quantum ad statum viae, in qua non-
dum sumus Deo perfecte cōiuncti: sed oportet nos
ad Deum per Christū accedere, sed cum iam Deo
in beatitudine cōiuncti erimus, per prius intende-
mus Christi divinitati, quam eius humanitati.

¶ Finit quodlibet octavum.

INCIPIT QVOLIBET
NONVM.

QVAESTIO PRIMA.

QVAESTIVM est primo de capite Chri-
sto, deinde de membris. De Christo,
quaesitum est tripliciter.

¶ Primo, Quantum ad naturam di-
uinam.

¶ Secundo, Quantum ad unionem humanæ na-
turæ ad diuinam.

¶ Tertio, Quantum ad species, sub quibus in sacra-
mento altaris continetur.

ARTICVLVS I:

Vtrum Deus possit facere infinita esse actū.

1. p. q. 25. ar.
3. o. & 5.

Circa primum quærebatur, utrum Deus possit
facere infinita esse actū. & uideretur quod non.
Deus enim potest facere aliquid maius omni eo
quod facit, quia eius potentiam non adæquat opus
ut dicit Hugo de S. Viçto. sed infinito in actu non
potest esse aliquid maius, ergo nō potest esse quod
Deus faciat infinitum in actu.

ar. 216. a. l. p.
q. 26. a. 3. ar.
160. ad 4.

SED CONTRA. Deus potest plus facere, quam
homo possit dicere, vel cogitare, secundum illud Lu-
cæ 1. Nō erit impossibile apud Deum omne uerbum:
sed homo potest dicere esse infinitum in actu, & et
cogitare, cum quidam philosophi hoc posuerint,
ut patet in 3. phisic. ergo Deus potest facere infini-
tum in actu.

Tex. c6. 37.

RESPON. Dicendum, quod cum dicitur, Deum nō
posse aliquid facere, hoc non est pp. defectum di-
uinæ potētiae, sed pp. impossibilitatem que im-
portatur in facto. Quod quidem contingit dupli-
citer. Vno mō, quia repugnat facto in quantum est
factum, sicut dicimus Deum non posse facere ali-
quā creaturam que se in esse conseruet, quia ex hoc
ipso quod res aliqua ponit habere superiorem, ponit
etiam indigere conseruatore, eūdem sit causa esse
di rem, & cōseruans rem in esse. Alio modo, quia
repugnat huic facto in quantum est hoc factum, sicut
si dicamus, Deum non posse facere equum rōnale
esse. Esse enim rationale, quāuis nō repugnet facto
in quantum est factum, tñ hoc factum, scilicet esse rōnale
repugnat omni equo in quantum est equus, in cuius
definitione cadit irrationale. Quidam autem
dicunt, quod Deus nō potest facere esse infinitum
in actu, quia esse infinitum repugnat facto inquan-
tum est factum. Est enim contra rationem creature,

vt creatorem adæquet, quod oportet ponere, si ef-
set in aliqua creatura infinita. Infinitum enim infi-
nito maius non est: sed illud non uideretur rationa-
biliter dici. Nihil enim prohibet illud quod est in-
finitum per unum modum superari ab eo quod
est infinitum pluribus modis: sicut si esset aliquod
corpus infinitum secundum longitudinem, fini-
tum uero latitudine, esset minus corpore longitu-
dine & latitudine infinito. Dato autem quod Deus fa-
ceret aliquod corpus infinitum actu, corpus quod
hoc esset infinitum quantitate dimensionum, sed de
necessitate haberet naturam speciei terminatā, &
esset imitatum ex hoc ipso, quod esset res natura-
lis, unde non esset equale Deo, cuius esse & essen-
tia est modis omnibus infinita. Alij uero dicunt,
quod esse infinitum in actu secundum aliquem mo-
dum non repugnat facto, in quantum factum, ne-
que huic facto in quantum est hoc factum quod est
ens in actu: aliquo uero modo repugnat enti in ac-
tu esse infinitum. Et hæc est opinio Algezelis. Di-
stinguit enim duplex infinitum, scilicet infinitum per
se, & infinitum per accidens, cuius distinctionis in-
tellectus hinc accipi potest, quod cum infinitum prius
paliter in quantitate inueniatur, ut dicitur in 3. phisic.
quantitas in qua infinitum consistit, habeat tamen
multitudinem, cuius unaquaque pars ab altera de-
pendeat, & certum ordinem habeat, ita quod una
quaque pars illius multitudinis requiratur per se,
tunc infinitum in tali quantitate consistens dicitur
infinitum per se: sicut patet in hoc quod baculus
mouetur a manu, manus a lacertis & neruis qui
mouentur ab anima: quod si in infinitum proced-
unt, ut sanima ab alio moueatur, & sic deinceps
in infinitum, uel baculus aliquid aliud moueat, &
sic deinceps in infinitum, erit multitudo illorum
mouentium & motorum per se infinita. Si uero
quantitas in qua consistit infinitum, resultet ex ali-
quibus pluribus, qui eundem ordinem seruent, &
quorum numerus nō requiritur nisi per accidens,
tunc erit infinitum per accidens: sicut si aliquis fa-
ber cultellum faciat, ad cuius constitutionem mul-
tis martellis indigeat, ex hoc quod vnus post alium
frangitur, & vnus succedit in locum alterius eiu-
dem ordinem tenens, si talis multitudo in infini-
tum excreseat, dicitur infinitum per accidens, &
non per se. Accidit n. fabrilis operi martellorum in-
finita multitudo, cum per vnum martellum si dura-
ret, æqualiter posset expleri sicut per infinitos. Di-
citur ergo quod infinitum per se repugnet quod
est esse in actu, eo quod oportet in his que per se
ordinem habent, compleri postremum, nulli per
comparationem quodammodo omnium priorum:
& sic ad unum constituentū requireretur infinitum
rum ordinata influentia, si esset aliquid infinitum
per se, & ita nunquā posset compleri, cū infinita nō
sit transire: sed infinitum per accidens in eos nō re-
pugnat ei quod est esse in actu, cum una pars mul-
titudinis ab altera nō dependeat, unde sicut hoc in
hil prohibet esse infinitum in actu, sicut Alg. dicit
in sua met. aias rōnales hominum defuncto uel esse in-
finitas in actu, eo quod ponit generationem hominum
ab æterno fuisse, et aias post mortē corporū remi-
nere, & sicut hanc opinionem Deus posset facere infini-
ta, uel infinitum in actu, et si nō inueniat in natura
infinitum in actu. Sed ecōtra Cōm. met. dicit, quod in
actu esse nō potest infinitum per se, neque infinitum per
accidens. In potētia uero inuenit infinitum per accidens,
sed nō infinitum per se, & sic sicut esse infinitum ei-
no repugnat ei quod est esse in actu, & hoc uerū esse
uidetur.

uidetur. Non enim potest esse actu in rerum natura aliquid non specificatum ad diuersas species indifferenter se habens. Quamuis enim intellectus concipiat animal non specificatum rationali, uel irrationali differentia, non tamen potest esse actu animal, quod non sit rationale, uel irrationale: unde secundum Philosophum, non est in genere, quod non est in aliqua eius specie. Vnaquaque uero quantitas specificatur per certam terminationem quantitatis, sicut multitudinis species sunt duo, & tria, & sic de aliis, & magnitudinis species sunt bicubitum & tricubitum, & huiusmodi, uel secundum aliquam determinatam mensuram: unde in possibile est sic inueniri aliquam quantitatem in actu, quae non sit propriis terminis limitata. Cum autem infinitum congruat quantitati, & dicatur infinitum per termini remotionem, impossibile erit infinitum esse in actu: pro quo dicit Philosophus in 3. Physic. quod infinitum est sicut materia nondum specificata, sed sub priuatione existens, & quod se habet magis in ratione partis & contenti, quam totius & continentis, & ideo sicut Deus non potest facere equum rationalem, ita non potest facere ens actu esse infinitum.

7e.com. 57.

Vnde primum concedimus, quia uerum concludit, quantum non recte concludat, eo quod si ponatur Deum facere aliquid infinitum secundum unum modum, adhuc potest aliquid infinitum facere in alio ordine, sicut si posset facere infinitos leones, infinito enim non est aliquid maius in illo ordine quo est infinitum: sed secundum alium ordinem nihil prohibet aliquid esse aliud maius infinito, sicut numeri pares sunt infiniti, & tamen numeri pares & impares simul accepti sunt plures numeris paribus.

Ad illud uero quod in contrarium obijcit dicendum, quod uerbum intellectus non solum dicitur quod profertur, sed quod mente concipitur: quod autem sibi ipsi est repugnans, mente concipi non potest, quia nullus potest intelligere contradictoria esse simul uera, ut probatur in 4. metaph. unde cum esse infinitum repugnet ei quod est esse actu, hoc non est uerbum, unde non est infinitum in actu, & ideo non sequitur quod sit Deo possibile. Philosophi autem qui posuerant infinitum esse in actu, propriam uocem ignorauerunt.

QVÆSTIO II.

DEINDE quærebatur de Christo quantum ad unionem humanæ naturæ cum diuina.

Et circa hoc quærebantur tria.

- ¶ Primo, Vtrum in Christo sit una hypostasis trinitatis.
- ¶ Secundo, Vtrum sit in eo unum tantum esse.
- ¶ Tertio, Vtrum sit in eo una tantum filiationis.

ARTICVLVS II.

Vtrum in Christo sint plures hypostases.

ar. c. 6. & ad 1. & 3. p. q. 2. a. 3. o. & ar. 6. & n. c. & vn. 20. & opus 3. cap. 28. e.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod in Christo sint plures hypostases. Vnio enim animæ ad corpus præsupponitur ad assumptionem, quia Christus humanitatem, siue humanam naturam assumpsit, quæ cum sit forma totius, dicitur aliquid compositum ex anima & corpore: sed anima & corpus unita faciunt hypostasis hominis. ergo hypostasis in humana natura præintelligitur assumptioni: sed omne quod præintelligitur assumptioni, potest dici esse assumptum. ergo hypostasis uerbi assumpsit hypostasis hominis, & sic

A sunt duæ hypostases in Christo.

¶ 2. Præter. Corpus quod præintelligitur assumptioni est assumptibile: sed corpus non est assumptibile nisi ut unitum animæ rationali, nõ. n. dicitur corpus inanimatum esse assumptibile. ergo unio animæ & corporis præintelligitur ad assumptionem humanæ naturæ, & sic idem quod prius.

¶ 3. Præter. Medium unionis præsupponitur ad unionem: sed gratia est medium unionis humanæ naturæ ad diuinam personam, unde dicitur gratia unionis. ergo præsupponitur ad unionem: gratia autem non potest intelligi nisi in anima, anima autem non intelligitur esse antequam corpori uniatur, quia creando infunditur, & infundendo creatur. ergo oportet præintelligi unionem animæ cum corpore ad unionem humanæ cum diuina, & sic idem quod prius.

¶ 4. Præter. Humanitas est quædam forma substantialis: omnis autem forma substantialis requirit aliquid quod per ipsam informetur, non autem potest dici quod hypostasis, uel suppositum æternum informetur per aliquam formam creatam. ergo oportet in Christo ponere aliquid suppositum, uel hypostasis creatam, quæ humanitate informetur, & sic in Christo erunt duæ hypostases, hypostasis scilicet uerbi, & hypostasis hominis.

C SED CONTRA. Ea quæ sunt adinuicem disparata, non predicantur de se inuicem, nisi per hoc quod conueniunt in uno supposito, sicut dicimus, quod album est dulce pro unitate subiecti: sed diuina natura & humana sunt naturæ penitus disparatæ, predicantur autem de se inuicem in concreto, dicimus. n. Deus est homo, & homo est Deus. ergo est ibi unum suppositum tantum, & una hypostasis. Si dicatur, quod predicantur de se inuicem pro hoc quod conueniunt in una persona, non per hoc quod conueniunt in uno supposito, uel hypostasi una, sicut dicimus album est dulce.

Contra, Persona non addit supra hypostasis, uel suppositum nisi aliquid accedens, si proprietatem ad dignitatem pertinentem. si ergo in Christo esset una persona, & non unum suppositum, uel hypostasis, diuina natura, & humana essent in ipso unite solum in accidente, quod falsum est.

RESPON. Dicendum, quod secundum opinionem secundam, quam magister in 6. dist. tertij libri sententiarum ponit, quæ est eorum opinio modernorum, & alijs multo uerior & securior, in Christo est unum suppositum tantum, & una tantum hypostasis, sicut & persona una. Oportet namque nos secundum doctrinam fidei ponere unam rem subsistentem in duabus naturis, diuinam, scilicet & humanam, alias nõ. posset dici, quod unus esset dominus Iesus Christus secundum sententiam Apostoli. ad Cor. 8. Vnde, & Nestorius fuit damnatus propter hoc, quod Christum præsumpsit diuidere, duas introducens personas. Illud autem quod est subsistens in natura, est aliquid indiuiduum & singulare. Vnde unitas Christi, in qua due nature ununtur, attribuitur da est alicui nomini pro quo singularitas designatur. Nominum autem que singularitatem designant, quodammodo significant singularitatem in quolibet genere entis, sicut hoc nomen singulare, & particulare, & in diuiduum, quia hæc albedo est quoddam singulare, & particulare, & indiuiduum: nam uniuersale & particulare circumueit omne genus. Quædam uero significant singulare solum in genere substantiæ, sicut hoc nomen hypostasis, quod significat indiuiduam substantiam: & hoc nomen persona, quod significat substantiam indiuiduam rationis naturæ, & similiter hoc nomen suppositum, uel res naturæ, quorum nullum de hac albedine